

Til Reguleringsmyndigheten for energi

Oversendt via rme@nve.no

Oslo 20.5.2020

Deres ref: 202001392

Vår ref: Asle Strand

Høringsuttalelse – Endringer i nettleiestrukturen

Samfunnsbedriftene Energi (tidligere KS Bedrift Energi) organiserer i overkant av 100 energiselskap. De fleste innen distribusjon og salg av kraft. Endringer i regelverk for fastsettelse av nettleien er således av stor betydning for våre medlemmer.

Innledning

Samfunnsbedriftene Energi mener det som er foreslått i høringen i stor grad er i tråd med det vi tidligere har argumentert for og som det siste året til dels også er varslet om fra RME. Vi er således positive til mye av det som er foreslått. Overordnet er vi opptatt av at nettleien skal reguleres på en måte som gir incentiver til effektiv bruk av nettet og samtidig gir en rimelig fordeling av kostnadene både innen og mellom ulike kundegrupper. Samtidig må det være en fleksibilitet i regelverket som gir rom for lokale forskjeller. Det ser ut til å være forsøkt hensyntatt. I tillegg bør tariffene så langt det er mulig, legge til rette for fortsatt og intensivert elektrifisering av eksisterende og nye næringer.

Dagens høringsnotat fra RME er resultatet av en lang prosess. Samfunnsbedriftenes høringsuttalelse er basert på våre tidligere innspill i denne prosessen, uten at disse i særlig grad gjentas her. I tillegg har vi vurdert dagens forslag opp mot prinsippene som ligger til grunn for tariffing i «Vinterpakken/Clean energy act» og CEERs ferske notat C19-DS-55-04 av 20. april 2020 om samme tema.

Sistnevnte rapport lister opp en rekke gode prinsipper som kan og bør tas hensyn til ved fastsettelse av tariffprinsipper. Samtidig er den tydelig på at det er store forskjeller mellom land og at det derfor er vanskelig å gi generelle anbefalinger. Vi har derfor nylig gjennomført en stor spørreundersøkelse blant våre medlemmer for å få deres oppdaterte syn på hva som er viktig i dagens Norge. Svarene der viser også betydelig variasjon. Dette er helt naturlig og viser at det er store forskjeller også innad i Norge. Dette gjelder både mellom forsyningsområder og innen samme nettområde.

Medlemsundersøkelsen bekrefter det inntrykket vi hadde på forhånd. Det har helt klart skjedd en utvikling de siste årene. Effekttariffing av vanlige kunder var svært kontroversielt både i og utenfor bransjen for få år siden. I dag mener de fleste av våre medlemmer at dette vil være gunstig og vi oppfatter dette som gjengs oppfatning i bransjen. Og selv om dette gjennomføres av hensyn til kunden forventer selskapene likevel ikke at det blir godt mottatt av kunden. Dette er et paradoks og en kommunikasjonsutfordring.

Samfunnsbedriftene mener, basert på nevnte underlag, at følgende hovedprinsipper bør følges ved fastsettelse av regelverket for nettleie:

- Effekttariffer basert på målt effekt
- Døgnmaks for kunder med forbruk <100.000 kWh pr år
- Standardisering av strukturen over tid
- Fleksibilitet som gir rom for ulike løsninger for de ulike kundegruppene

I tillegg kommer en rekke andre momenter som bør hensyntas. Disse vil bli omtalt under sine respektive punkter i denne uttalelsen.

Hva ønsker vi å oppnå?

Norge har i en lang periode hatt en tariffmodell hvor kundene avregnes etter to ledd i tariffen, herunder et relativt lavt fastledd og et tilsvarende høyt energiledd. Denne modellen motiverer til lavt energibruk, men gir ingen signaler til fornuftig effektstyring.

Samfunnsbedriftene mener det er gode grunner til å endre modellen. De viktigste er som følger:

- En mer effektiv utnyttelse av nettet
- Bedre sammenheng mellom kostnader og nettleie pr kunde
- Å begrense forventet økning i nettleie

For å nå målet må tariffmodellen gi gode signaler, dvs høy pris, på de tider nettet har størst belastning. Likeledes bør bruk være rimelig på de tider det er ledig kapasitet. Dette er vanskelig å kombinere i en enkel modell. Det blir da i stor grad en avveining mellom teoretisk riktig og forståelig for kunden.

Skal innføring av en ny modell lykkes bør den utvilsomt være enkel å forstå for kundene slik at flest mulig til enhver tid er motivert til å opptre økonomisk rasjonelt. Oppsummert ønsker vi at kundene fordeler strømbruken jevnest mulig gjennom døgnet. Dette er spesielt viktig på de vinterdagene hvor nettbelastningen normalt er størst.

Storparten av nettkostnadene er i praksis faste kostnader og i svært liten grad avhengig av hvor mye energi som i sum overføres pr år. Dimensjoneringen av nettet er i praksis avgjørende for kundens kostnader. Kunden bør derfor motiveres til å ha lavest mulig effektopper slik at nettet kan bygges med minst mulig dimensjoner og til lavest mulig kostnad.

En rasjonell tilpasning til nettbelastning og tariffer vil minimere behovet for forsterkninger og nybygging av nett og være et resultat av en motiverende og god betalingsmodell for nettleie.

Hvordan skal vi nå målet?

Samfunnsbedriftene mener den beste måten å nå målet på er å innføre tariffer som er lette å forstå og forholde seg til for kundene. Enhver stor endring i forhold til dagens modell vil trolig være en utfordring i så måte. Strøm og alt knyttet til det er et lavinteresseprodukt for de aller fleste i dag. Og for det store flertallet av kundene er det heller ikke av stor betydning hva strøm og nettleie koster så lenge det er i nærheten av de siste årenes nivå.

Kommunikasjon av en ny tariffmodell er således kanskje på kort sikt en større utfordring enn selve utformingen av modellen.

På lang sikt er det derimot modellvalget viktig. Mange modeller har blitt vurdert og de har alle fordeler og ulemper. Vi har en lang tradisjon for å benytte målt effekt som underlag for fakturering av store næringskunder. Og selv om svært mange husholdningskunder i dag har problemer med å skille mellom energi og effekt er det likevel gode grunner til å benytte det samme prinsippet for alle kunder.

Samfunnsbedriftene mener vi bør sikte mot en standardisering basert på målt effekt. Et felles prinsipp for alle kunder vil på lang sikt være rasjonelt. I første omgang, inkludert overgangsperioden, bør bransjen høste erfaringer med ulike modeller. I påfølgende år bør en vurdere behovet for standardisering på nytt og eventuelt gjøre endringer i regelverket.

Vi mener også at det av hensyn til enkelhet og forståelighet må kunne gjøres betydelige avvik fra det teoretisk riktige, for å få kundene til å forstå modellen og ikke minst agere økonomisk fornuftig.

Konkrete spørsmål fra RME i høringsnotatet

RME har i sitt notat stilt en rekke konkrete spørsmål. Vi vil i det følgende gjengi disse med våre kommentarer.

3.5.2.1 RME ber om innspill til standardisert grensesnitt for utveksling av tariffinformasjon

Det er åpenbart fornuftig med standardiserte grensesnitt for utveksling av informasjon. Dette gjelder mellom alle aktører og områder. Det er derimot ikke like klart hvordan dette bør gjøres overfor Elhuben eller andre aktører. Det bør vurderes nærmere om hver kunde skal ha en tariffkode for oppslag mot et felles register eller om forbruk skal knyttes direkte til nettleie time for time. Videre vurderinger her bør knyttes til mål og kommende funksjonalitet for Elhuben.

Det foreslås i § 13-5 nytt fjerde ledd at økonomiske konsekvenser av forbruk skal foreligge innen neste dag kl 9. For å bruke tariffen til styring må kunden eller den som styrer forbruket for kunden, ha tilgang til verdiene i sanntid. Det er således uklart hva som er formålet med endringen og hvordan den er tenkt gjennomført uten særlige kostnader. Forbruket rapporteres allerede innen denne fristen og tariffen er kjent.

Samfunnsbedriftene mener RME bør være svært forsiktige med å innføre plikter med tilhørende kostnader, som ikke er åpenbart nyttige og av verdi for kundene. Nye plikter her bør koordineres med funksjonalitet og utvikling av Elhuben.

3.6.2.1 RME ber om innspill om standardisering av nettleiestruktur

På samme måte som et standardisert grensesnitt er fornuftig er det også rasjonelt med en standardisert struktur. Behovet for å kunne gi ulike signaler til ulike tider varierer imidlertid sterkt mellom de forskjellige nettselskapene.

Prinsipielt og av hensyn til kundene og deres behov for å forstå tarifferingen, mener Samfunnsbedriftene likevel det er fornuftig å standardisere strukturen. Det vil i stor grad forenkle kommunikasjonen rundt nettleien. Både for nettselskapene og kraftomsettere.

Nivåforskjellene på de ulike leddene i tariffen vil uansett være en utfordring i noen sammenhenger, men en eventuell utjevning av tariffene vil ha en betydelig effekt også her.

3.6.5.3 RME ber om innspill til om det skal være plikt til å ha et påslag på energileddet for å jevne ut effekttopper

Av hensyn til enkelhet bør tariffen ha færrest mulig ledd. Et ekstra påslag vil være en klar komplikasjon og bør ikke være pliktig. Behovet for slike påslag varierer sterkt mellom selskap og også innen forsyningsområdene. En felles løsning her vil være lite treffsikker og bør unngås. RME bør imidlertid vurdere å tillate både tidsdifferensierte og geografisk differensierte påslag.

3.6.7.1 RME ber om innspill om avregningsgrunnlaget

Samfunnsbedriftene mener i utgangspunktet at én avregningstime per døgn er en hensiktsmessig tilnærming for alle effektmålte husholdningskunder og små næringskunder. For en del fritidsboliger med lav brukstid kan dette gi lav kostnadsdekning, med mindre fastbeløpet settes svært høyt.

Store næringskunder har den samme problemstillingen. For anlegg med lav og sporadisk brukstid vil døgnmaks gi urimelig lav nettleie i forhold til øvrige kunder.

Av hensyn til ladestasjoner med liten trafikk og tilsvarende ønskede anlegg kan det isolert sett være ønskelig med døgnmaks for næringsanlegg. Det vil imidlertid bidra til urimelige skjevheter mellom kundene.

Samfunnsbedriftene mener derfor at vi bør beholde noe i nærheten av dagens prinsipper. Månedsmaks vil trolig fortsatt være en god løsning for store næringskunder.

På den annen side vil det i enkelte områder med anstrengt forsyning, være ønskelig at alle kundene i perioder har kontinuerlig fokus på lavt effektuttak. I slike situasjoner vil døgnmaks være teoretisk fornuftig. Men siden dette normalt kun gjelder i korte kuldeperioder er det tvilsomt om døgnmaks vil ha særlig effekt.

Det bør trolig også vurderes nærmere om i hvor stor grad en for enkelte kunder skal bruke tidspunktet for regionens maks, evt nasjonale maksdager.

Med bakgrunn i at vi mener at månedsmaks fortsatt bør være et tillatt grunnlag for fakturering av store næringskunder bør forskriftsforslaget om rett til overgang til døgnmaks for næringskunder strykes.

3.7.3.3 RME ber om innspill til overgangsbestemmelsen for energileddet

Samfunnsbedriftene mener det er fornuftig med en standard overgangsperiode på 3 år, fra og med 2022 og frem til 2024. Dette er tid nok til at kundene rekker å omstille seg, samtidig som signaler gjennom endringer i nettleie blir sterke nok til at kundene bryr seg. Standardisering og noenlunde kort tid bidrar også sterkt til å forenkle kommunikasjonen rundt endringene. Dette er viktig for å få en vellykket overgang til effekttariffer.

Kommunikasjon er nevnt tidligere og Samfunnsbedriftene mener det er nøkkelen til en vellykket innføring av effekttariffer. Her må bransjen samlet og fortrinnsvis med hjelp av myndighetene, informere med stor gjennomslagskraft om fordelene med endringene. Vi har et godt budskap, reduserte kostnader for kundene, men møtes med stor mistro. Dialog og økt kunnskap og forståelse om sammenhengene er trolig nøkkelen her.

Øvrige kommentarer

I høringsnotat er det stor oppmerksomhet på at energileddet skal reflektere marginaltapet. Dette er slik vi oppfatter det begrunnet med at det gir de rette signalene til kunden. Samfunnsbedriftene har gjentatte ganger hevdet at kundene ikke vurderer kostnaden til marginaltapet når de skal bosette seg eller plassere næringsvirksomhet. Dette gjelder både i distribusjonsnett og i regionalnett. Vi tror fortsatt dette er tilfelle. Dette kan lett begrunnes med at i dagens forslag utgjør energileddet en svært liten andel av den totale kostnaden. Samfunnsbedriftene mener derfor størrelsen på energileddet bør ha en viss fleksibilitet. Enkelte mener det bør fjernes helt slik at tariffen blir enklest mulig. Dette ville utvilsomt fungert uten problemer. Men av hensyn til enøk og kanskje også kundens tradisjon med å betale for kilowattimer ønsker de fleste et generelt energiledd som dekker det gjennomsnittlige tapet og øvrige variable kostnader. Samfunnsbedriftene mener derfor en bør ha en forskriftstekst som gir fleksibilitet på dette området.

Det er viktig at modellen NVE bestemmer seg for gir gode føringer, men ikke låser bransjen til en retning som gjør at samfunnsmessig begrunnede endringer i tariffer ikke kan innføres. Det påpekes at forventet utvikling i effektbehov varierer betydelig i ulike områder av landet, fra fraflyttingsområder til områder med befolkningsvekst. Regelverket bør derfor ta høyde for å ikke gi insentiver til unødige effektreduksjoner når det ikke bidrar til å øke samfunnets nytte.

Kunden er opptatt av hvor mye det koster å få levert strøm inkludert nettleie. Dette påvirkes av strømpris, nettselskap, tariffutforming, kostnadsfordeling mellom kundegrupper, avgifter, politiske målsettinger, mm. Det er summen av elementene som avgjør om en kunde vil tilpasse seg eller ikke.

En del kraftleverandører fakturerer i dag kunden gjeldende strømpris i den timen strømmen tas ut. Dette i seg selv gir insentiver til å tilpasse seg i en tid nettet er høyt belastet, forutsatt at korrelasjon mellom belastning og strømpris er høy.

I det videre regulatoriske arbeid er det viktig å se strømpris og nettleie i sammenheng og sørge for at disse spiller på lag så langt det lar seg gjøre.

I et regime med gjennomfakturering eller enregning må kraftleverandørene videreføre nettleien 1:1 og ikke jevne denne ut så prissignalene blir borte. I tillegg må kundene få synliggjort effekttariffene på regningen.

Samfunnsbedriftene mener effekttariffer bør sees i sammenheng med et mulig marked for forbrukerfleksibilitet i distribusjonsnett. Begge deler vil være med på å dempe effektoppene hos kundene. Det vil derfor være interessant om RME kunne identifisere hvilken kombinasjon av tiltak som maksimerer kundens nytte. I dag er det produsenter og større industrikunder som blir kompensert for å øke eller redusere sin produksjon eller sitt forbruk. RME bør undersøke om dette kan gjøres tilnærmet på samme måte for kunder i distribusjonsnett, eller kanskje mest trolig gjennom egne selskap som fungerer som aggregatorer.

Samfunnsbedriftene mener den solidaritetsmodellen vi har for utjevning av tariffer i transmisjonsnett også bør innføres på lavere nettnivåer. Dette kan lett kombineres med effekttariffer og vi oppfordrer RME til også å ta med dette i vurderingen av hvordan regelverket bør utformes. Forslaget i høringsnotatet inneholder slik vi ser det få hindringer for en utvikling i retning av utjevning. Vi nevner det likevel i tilfelle det dukker opp nye momenter i den videre prosessen.

Forskriftstekst – Samfunnsbedriftenes forslag til endringer

Med bakgrunn i nevnte argumentasjon og tidligere innspill foreslår Samfunnsbedriftene følgende endringer i forskriften i forhold til RMEs høringsutkast:

Del I

§ 14-2 andre ledd skal lyde:

Kunder med effektavregning i distribusjonsnettet skal belastes fastledd, energiledd og effektledd. Fastleddet skal som et minimum dekke kundespesifikke kostnader. Energileddet skal som et minimum dekke marginale tapskostnader i nettet. Effektleddet skal baseres på kundens effektuttak i definerte perioder. ~~Nettselskapene skal tilby næringskunder som ber om det, at effektleddet baseres på kundens høyeste målte effektuttak over en periode på ett døgn.~~

Del II

§ 13-5 nytt fjerde ledd skal lyde:

Nettselskapet plikter av eget tiltak å gi tilstrekkelig informasjon slik at kunden kan innrette sitt forbruk etter prissignalene i tariffen. Som et minimum skal informasjon om kundens forbruk per time og de økonomiske konsekvensene av forbruket være elektronisk tilgjengelig senest påfølgende døgn kl. 9.00.

§ 14-2. Utforming av tariffer for ordinære uttak i distribusjonsnettet

Det skal utarbeides separate tariffer for høyspent og lavspent uttak.

Tariffene for lavspent uttak i distribusjonsnettet skal bestå av et energiledd og et fastledd. Tariffene kan i tillegg inneholde et effektledd.

Energileddet skal avspeile marginale tapskostnader, og kan i tillegg ha et påslag for å gi økonomisk motivasjon til å redusere effekttopper i enkelttimer.

Fastleddet skal utformes slik at kunden dekker en rimelig andel av de faste kostnadene i nettet, og skal differensieres på grunnlag av kundens etterspørsel etter effekt.

Effektleddet skal baseres på kundens høyeste målte effektuttak over en periode på ett døgn. Ved bruk av effektledd trenger ikke fastleddet differensieres. Effektleddet skal tidsdifferensieres.

Overgangsbestemmelser til del II:

1. Nettselskap som har en tariff med et energiledd som også dekker en andel av faste kostnader, skal utforme tariffene i samsvar med § 14-2 tredje ledd senest innen 1. januar 2025⁷. Energileddet skal reduseres forholdsmessig i perioden fra ikrafttredeisen og frem til 1. januar 2025⁷.

2. For næringskunder som per 31. desember 2021 er avregnet etter effekt, skal nettselskapet tilpasse effektleddet til § 14-2 femte ledd senest innen 1. januar 2025.

~~*Nettselskapene skal fra ikrafttredeisen tilby næringskunder som ber om det, at effektleddet baseres på kundens høyeste målte effektuttak over en periode på ett døgn.*~~

Oppsummering

Samfunnsbedriftene støtter RMEs mål om:

- En mer effektiv utnyttelse av nettet
- Bedre sammenheng mellom kostnader og nettleie pr kunde
- Å begrense forventet økning i nettleie

Samfunnsbedriftene mener følgende hovedprinsipper bør følges ved fastsettelse av regelverket for nettleie:

- Effekttariffer basert på målt effekt
- Døgnmaks for kunder med forbruk <100.000 kWh pr år
- Standardisering av strukturen over tid
- Fleksibilitet som gir rom for ulike løsninger for de ulike kundegruppene

Samfunnsbedriftene mener god dialog med kundene er nøkkelen til en vellykket innføring av effekttariffer for alle kundegrupper. Det er viktig at regelverket legger til rette for kundesvennlige løsninger.

Vi stiller selvfølgelig gjerne opp i et møte for å utdype våre kommentarer.

Med vennlig hilsen

Cecilie Bjelland
Direktør
Samfunnsbedriftene Energi